

216. Bijbelstudie
GAAN DIEREN NAAR DE HEMEL?
DEN METI E GO NA HEIMEL?
HA'IM BA'ALEI CHAYIM OLIM L'SHAMAYIM?
האם בעלי חיים עולים לשמיים?

Ik ben van kleins af altijd een dierenliefhebber geweest en heb in mijn kinderjaren heel wat kanaries, grasparkietjes, hamsters en witte muizen gehad. Helaas hadden die kleine diertjes niet zo een lange levensduur als een hond of een kat en zo kwam het, dat ik in de loop der jaren het ene na het andere beestje in een doosje moest stoppen om plechtig in onze tuin te begraven. Om mijn pijn en verdriet over het verlies van een geliefd vriendje te verzachten en om mij te troosten kocht mijn moeder kort daarna een nieuw knaagdier of een vogeltje, die wij dezelfde naam gaven als zijn overleden voorganger. Zo heette elke hamster Nicky en elke vogel Hansi. Dezelfde naam en hetzelfde uiterlijk gaf mij dan tegen beter weten in het gevoel alsof mijn kleine schat nooit weggeweest is. Op een gegeven moment zag ik in de dierenwinkel een schattig stel witte muizen. Die moest ik hebben! Omdat het vrouwtje al gauw zwanger was en de hamsterkooi dan te klein werd timmerde mijn broer een wat grotere hok van hout met aan de voorkant fijn gaas zodat ik de muizen goed kon zien, die zich snel vermenigvuldigden. Natuurlijk was daar niet goed over nagedacht, want op een zekere ochtend was het hok leeg en in de houten zijkant was een groot gat geknaagd. Het was een heel karwei om de ontsnapte knaagdieren te vangen en naar de dierenzaak te brengen, maar sommigen wisten zich zo goed te verstoppen dat we ze niet te pakken konden krijgen. Er was maar één oplossing: we moesten een professionele muizenvanger in huis nemen! Dat was Molly, onze eerste kat!

Molly heeft echter geen enkele witte muis gevangen en dat hoefde ook helemaal niet, want de muizen waren blijkbaar zo bang voor de kat dat ze zelf in paniek het huis uit gevlucht zijn. Molly was een hele lieve poes die mij regelmatig een kopje gaf om geaaid en geknuffeld te worden en ik raakte erg gehecht aan haar. Het was liefde op het eerste gezicht! Mijn moeder gaf haar liefdevol de koosnaam "Mullemaus". Helaas was ons geluk slechts van korte duur, want we mochten precies 47 dagen van haar genieten, van 20 juli t/m 4 september 1967. De dag na de verjaardag van mijn moeder ging ze weer buiten struinen zoals altijd, maar ze kwam niet meer terug. We hebben haar daarna nooit meer gezien en ik voelde voor het eerst een diepe rouw, die totaal anders was dan het verdriet om de dood van mijn hamstertjes en vogeltjes in vroegere jaren. Het voelde alsof ik een zusje kwijt was. De burens zeiden, dat ze misschien doodgereden was. Toen ik dat hoorde zat ik met dezelfde vraag als duizenden andere kinderen die een geliefd huisdier hebben verloren: is mijn lieve Molly nu in de hemel? En ga ik haar daar ooit weer terugzien?

Niet alleen voor ongelovige, maar ook voor gelovige ouders is dit vaak een moeilijke vraag die hen flink wat hoofdbreken bezorgt, want over dit onderwerp heeft eenieder zo zijn eigen mening omdat de Bijbel daar geen pasklaar antwoord op geeft. In de Bijbel wordt nergens letterlijk gezegd dat dieren naar de hemel gaan, maar er wordt ook nergens gezegd dat dieren niet naar de hemel gaan. Toch denken velen dat dit laatste het geval is. Veel christenen die een huisdier verliezen geloven namelijk niet in een heengaan naar de hemel voor dieren omdat deze volgens hen geen ziel en geen verstand hebben en derhalve ook geen stappen kunnen ondernemen die nodig zijn om evenals mensen voor de hemelse roeping (Hebreeën 3:1) in aanmerking te komen.

In Johannes 3:16 staat immers geschreven: *"Want alzo lief heeft G'd de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe!"* (NBG). **Surinaams:** *"Bika Gado lobi libisma sote, tak' A gi En wan enkri Manpikin fu meki tak' ala sma di e bribi ini En, no mus go lasi, ma fu den abi a libi fu têgo!"* Dieren die geen verstand hebben kunnen natuurlijk niet in G'd geloven en hebben daarom ook geen eeuwig leven, maar houden bij het sterven op te bestaan. Ook staat er geschreven: *"Als je het leven wilt binnengaan, houd je dan aan Zijn geboden!"* (Mattheüs 19:17). **Surinaams:** *"Ma efu yu wani kisi a libi fu têgo, dan yu mus hori den wèt fu Gado!"* Verstandloze dieren kunnen

G'ds geboden helemaal niet onderhouden en kunnen dientengevolge ook niet het eeuwige leven binnengaan.

Christelijke ouders die niet geloven dat hun overleden huisdieren naar de hemel gaan zijn dus niet in staat om hun kinderen daarmee te troosten en beantwoorden deze veelgehoorde vraag derhalve met een 'neen'. Mijn moeder dacht daar gelukkig anders over en wist mij toen wel te troosten. Ik heb mij daarna eerlijk gezegd nooit meer met dit onderwerp bezig gehouden tot enkele weken geleden. Zomaar vanuit het niets kreeg ik de ingeving dat dit het onderwerp van mijn nieuwe bijbelstudie zou moeten worden. Ik had geen idee waarom, maar meteen nadat ik mijn vorige studie voltooid had begon ik te onderzoeken wat G'ds Woord hierover te zeggen heeft. Ik kon toen nog niet weten, dat dit onderwerp een paar dagen later voor mij heel persoonlijk en voor ons gezin heel actueel zou worden.

Op de voormiddag van 18 januari 2023 kwam ik terug van de tandarts en Lola, onze poes, gaf mij een kopje om mij een beetje op te vrolijken na de pijnlijke en omvangrijke behandeling, die ik moest ondergaan. Ik streelde en knuffelde Lola terwijl zij rustgevend op mijn schoot lag te spinnen. Na een tijdje sprong zij eraf en liep naar buiten om te struinen. Dat was omstreeks 12.00 uur en sindsdien is zij spoorloos en is niet meer teruggekomen. Vanzelfsprekend heb ik haar na 24 uur bij de stichting Amivedi als vermist opgegeven en ook de dierenambulance, de dierenarts, het dierenasiel en de burens op de hoogte gebracht, posters opgehangen en een oproep op facebook gedeeld, maar tot nu toe zonder succes. Terwijl ik dit schrijf zijn we al bijna twee weken verder en Lola is nog steeds niet terug. Het lijkt wel een déjà vu, want als vanzelf gingen mijn gedachten terug naar Molly. Is het puur toeval dat ik van de Eeuwige uitgerekend deze studie moet schrijven of heeft Hij daarmee een bedoeling? Ik hou ontzettend veel van onze poes, die volledig deel uitmaakt van ons gezin en ik word er verdrietig van als ik eraan denk dat ze misschien niet meer leeft. Door het gemis van Lola heeft deze studie derhalve ook een grote impact op mijzelf en mijn gezin en ik hoop, dat mijn bevindingen de lezers, die eveneens een geliefd huisdier verloren hebben, tot troost mogen dienen.

De schepping van dieren en mensen

In mijn Bijbelonderzoek kwam ik de dieren voor het eerst in בראשית B'reshit [Genesis] 1:20-23 tegen: *"Toen zei G'd: Het water moet vol leven zijn, laat het krioelen van dieren! En boven de aarde, langs de hemelkoepel, moeten vogels vliegen. G'd schiep de grote zeedieren en alles wat er maar in het water leeft; het krioelde van de dieren. Ook schiep Hij de vogels. En G'd zag hoe mooi het was. G'd gaf hun Zijn zegen en zei: Breng veel jongen voort, laat het water van de zee vol leven zijn en het land vol vogels. Het werd avond en het werd ochtend, de vijfde dag was voorbij!"* (Groot Nieuws Bijbel). **Surinaams:** *"Dan Gado taki: Den watra mus lai nanga libisani di e beweigi na ini, èn fowru mus frei psa hei na loktu abra grontapu. Dan Gado taki: Den watra mus lai nanga libisani di e beweigi na ini, èn fowru mus frei psa hei na loktu abra grontapu. Dan Gado blesi den èn a taki: Un meki pikin, un meki furu pikin: a watra fu den se mus lai nanga libi èn grontapu mus kon furu nanga fowru. Neti tapu èn dei ben opo. Na so a di fu feifi dei psa!"* De eerste dieren, die G'd geschapen had, waren dus de vissen en andere zeedieren, en de vogels.

Op de zesde scheppingsdag schiep Hij alle andere dieren: *"G'd zei toen: Laat de aarde dieren voortbrengen; vee, kruipende dieren en allerlei wilde dieren. En weer gebeurde wat Hij had gezegd. G'd maakte alle soorten wilde dieren, vee en kruipende dieren, elk naar hun eigen soort. G'd zag dat ook dat goed was!"* (בראשית B'reshit [Genesis] 1:24-25, Het Boek).

Surinaams: *"Dan Gado taki: Libisani mus de na grontapu: meti di yu kan kweki, meti di e kroipi, nanga kراسi meti. Den mus de na den eigi fasi. Èn na so a psa. So Gado meki den kراسi meti. A meki den meti di yu kan kweki nanga ala den sani di e kroipi na gron. A meki den alamala na den eigi fasi. Èn Gado si taki a ben bun!"*

Uit vers 30 blijkt, dat de wilde dieren geen jacht op prooidieren maakten, maar dat ze in harmonie met elkaar leefden, want er waren toen nog geen vleeseters: *"Al het gras en de planten heb Ik als voedsel aan de dieren en de vogels gegeven."* Groot Nieuws Bijbel: *"Maar de vogels en de dieren op het land, de grote en de kleine, geef Ik gras en bladeren als voedsel."*

Surinaams: *"Ma ala tra wiwiri Mi e gi na den meti fu grontapu, den fowru di e frei na loktu, na ala den meti di e kroipi na gron nanga ala tra libi sani."*

Pas na de dieren werd de mens geschapen: “En G'd zeide: Laat Ons mensen maken naar Ons beeld, als Onze gelijkenis, opdat zij heersen over de vissen der zee en over het gevogelte des hemels en over het vee en over de gehele aarde en over al het kruipend gedierte, dat op de aarde kruipt. En G'd schiep de mens naar Zijn beeld; naar G'ds beeld schiep Hij hem; man en vrouw schiep Hij hen. En G'd zegende hen en G'd zeide tot hen: Weest vruchtbaar en wordt talrijk; vervult de aarde en onderwerpt haar, heerst over de vissen der zee en over het gevogelte des hemels en over al het gedierte, dat op de aarde kruipt. En G'd zeide: Zie, Ik geef u al het zaaddragend gewas op de gehele aarde en al het geboomte, waaraan zaaddragende vruchten zijn; het zal u tot spijze dienen!” (בראשית B'reshit [Genesis] 1:26-29, NBG).

Surinaams: “Dan Gado taki: Meki wi meki libisma di de leki wi èn di gersi wi. Den mus de basi abra den fisi fu den se, abra den fowru di e frei na loktu, abra den meti di yu e kweki, abra heri grontapu nanga ala meti di e kroipi na gron. So Gado meki libisma di ben o de leki En. Leki fa En de, na so den ben o de. A meki man nanga uma. Dan Gado blesi den èn a taigi den taki: Un meki pikin, un meki furu pikin fu den furu grontapu. Un mus de basi fu grontapu. Un mus de basi abra den fisi fu den se, abra den fowru di e frei na loktu, nanga abra ala meti na grontapu di e kroipi na gron. Gado taigi den moro fara taki: Luku, Mi e gi unu ala wiwiri na grontapu di e gi siri, nanga ala bon di e gi froktu nanga siri, fu un nyan fu den!”

In het tweede hoofdstuk wordt de schepping van de mensen en dieren iets gedetailleerder beschreven: “Toen formeerde Adonai Elohim [de Here G'd] de mens van stof uit de aardbodem en blies de levensadem in zijn neus; alzo werd de mens tot een levend wezen!” (בראשית B'reshit [Genesis] 2:7, NBG). **Surinaams:** “Dan Masra Gado teki kleidoti fu a gron dan A meki wan libisma. Baka dati A bro a libibro na ini en noso. Na so a libisma tron wan libisani.” De dieren werden op dezelfde wijze geschapen: “En Adonai Elohim [de Here G'd] formeerde uit de aardbodem al het gedierte des velds en al het gevogelte des hemels!” (vers 19). **Surinaams:** “Ne Masra Gado teki kleidoti fu a gron dan A meki ala den meti fu grontapu nanga ala den fowru di e frei na loktu!”

Zowel de mens alsook de dieren werden uit de aardbodem geformeerd en ook de dieren werden evenals de mensen levende wezens doordat de Schepper hun de levensadem had ingeblazen, zoals duidelijk blijkt uit de verzen 21 en 22 van hoofdstuk 7 in het verhaal van de zondvloed: “En al wat leeft, dat zich op de aarde roert, het gevogelte, het vee en het wild gedierte en alle wemelend gedierte, dat op de aarde wemelt, benevens alle mensen, kwamen om. Alles, in welks neus de adem van de levensgeest was, alles wat op het droge was, stierf!” **Surinaams:** “Ala sani san ben libi èn beweigi na grontapu dede. Den fowru, den meti di yu kan kweki, den krasu meti, ala tra sortu meti nanga ala libisma. Ala sani san ben e libi na drei gron di ben abi a libibro na ini den, dede!” Mensen en dieren hebben dus meer gemeenschappelijk dan men zou denken. Waarom zou er dan voor de mensen een leven na de dood zijn en voor de dieren niet? Het zou dus niet logisch zijn als de dieren na hun dood zouden ophouden te bestaan. Ik ga er dus van uit, dat ook de dieren na hun dood elders voortleven, maar dat roept uiteraard wel enkele vragen op.

Hebben dieren een ziel?

Onder sommige christenen leeft het idee dat dieren geen ziel zouden hebben en dat zij daarom ook niet naar de hemel zouden kunnen gaan. Maar waar staat dat in de Bijbel dat ze geen ziel hebben? Nergens staat dat in de Bijbel. Integendeel! Uit de Hebreeuwse grondtekst blijkt heel duidelijk, dat de dieren evenals de mensen niet alleen zielen hebben, maar zelfs levende zielen zijn! De NBG en de NBV vertalen נפש חיה nefesh chaya met ‘levend wezen’, maar de oude Statenvertaling vertaalde het met ‘levende ziel’: “En de HEERE G'd had den mens geformeerd uit het stof der aarde, en in zijn neusgaten geblazen de adem des levens [נשמת חיים nish'mat chayim]; alzo werd de mens tot een **levende ziel** [נפש חיה nefesh chaya]!” (בראשית B'reshit [Genesis] 2:7, SV). De mens is dus een levende ziel, maar dat ook dieren levende zielen blijkt glashelder uit de volgende teksten: “En G'd zeide: Dat de wateren overvloediglijk voortbrengen een gewemel van **levende zielen**; en het gevogelte vliege boven de aarde, in het uitspansel des hemels! En G'd schiep de grote walvissen, en alle **levende wremelende ziel**, welke de wateren overvloediglijk voortbrachten, naar haar aard; en alle gevleugeld gevogelte naar zijn

aard. [...] En G'd zeide: De aarde brenge levende zielen voort, naar haar aard, vee, en kruipend, en wild gedierte der aarde, naar zijn aard! En het was alzo!" (בראשית B'reshit [Genesis] 1:20, 21 en 24, SV).

In al deze teksten staat dus, dat de dieren net als de mensen levende zielen zijn, maar in vers 30 staat, dat de dieren ook een ziel hebben: "Maar aan al het gedierte der aarde, en aan al het gevogelte des hemels, en aan al het kruipende gedierte op de aarde, waarin een levende ziel is [היה נפש חיה] אשר-בו נפש חיה], heb ik al het groene kruid tot spijze gegeven. En het was alzo!" Dieren hebben dus niet alleen een ziel, maar ze zijn zielen. Ze zijn derhalve beslist niet zielloos, maar juist beziel. Het inblazen van de levensadem [נשמת חיים] nish'mat chayim] in de neus van Adam wordt doorgaans gezien als het moment dat hij een ziel [נפש nefesh] kreeg, en datzelfde geldt dus ook voor de dieren, want beiden hebben een ziel en beiden hebben de adem van de levensgeest [נשמת רוח חיים] nish'mat ruach chayim] in hun neus. Maar alleen de mens werd geschapen naar G'ds beeld.

Kan een ziel sterven?

Sommige gelovigen zijn van mening dat een ziel inderdaad kan sterven omdat er in יחזקאל Yechez'q'el [Ezechiël] 18:20 geschreven staat: "De ziel die zondigt, die zal sterven!" (NBG). **Surinaams:** "A sili disi du sondu, a sa dede!" In de Hebreeuwse grondtekst staat inderdaad [נפש nefesh], dat klopt wel, en als de ziel van een mens daadwerkelijk kan sterven, dan zal dit ook wel voor de ziel van een dier van toepassing zijn wordt dan logischerwijs aangenomen. Ook dat klopt wel, maar ik wil er wel nogmaals op wijzen, dat het woord נפש nefesh [ziel] in het scheppingsverhaal zowel op de ziel die in de mensen en dieren is wordt toegepast, alsook voor de mensen en dieren zelf, die 'levende zielen' genoemd worden. In het bovenstaande citaat gaat het dus om de persoon in kwestie, maar niet om de ziel die in deze persoon is, als u begrijpt wat ik bedoel. In zoverre klopt het dus wel, dat 'levende zielen' kunnen sterven en bij de dood tot het stof der aarde terugkeren. Maar over de vraag waar de ziel die in hen is naartoe gaat, verschilt men nochtans van mening.

Door sommigen wordt קהלת Qohelet [Prediker] 3:21 aangehaald om daarmee aan te geven, dat de levensadem van de dieren niet naar de hemel opstijgt, maar neerwaarts de aarde ingaat en dus ophoudt te bestaan: "Wie bemerkt, dat de adem der mensenkinderen opstijgt naar boven en dat de adem der dieren neerdaalt naar beneden in de aarde?" (NBG). Als wij echter ook de daarvoor staande Bijbelverzen vanaf vers 17 lezen, dan zien we heel duidelijk, dat de mensen hier gelijkgesteld worden aan de dieren en dat er bij het overlijden helemaal geen verschil is: "Ik zei tegen mezelf: G'd zal zowel de rechtvaardigen als de g'ddelozen aan Zijn oordeel onderwerpen, want er is bij Hem voor alles wat gebeurt en voor elke daad een tijd en een plaats. Ik zei tegen mezelf dat G'd de mensen heeft bevoorrecht: ze beseffen dat ze als de dieren zijn. Niet meer dan de dieren zijn ze, want de mensen en de dieren treft hetzelfde lot. Zoals een dier sterft, zo sterft ook een mens; ze delen in dezelfde adem. Dat is hun beider lot. Een mens is niet beter af dan een dier, want alles is leegte. Alles gaat naar dezelfde plaats, alles is uit stof ontstaan en alles keert terug tot stof. Wie zal ooit weten of de adem van een mens naar boven opstijgt en die van een dier afdaalt naar de aarde?" (NBV). **Surinaams:** "Ma mi taigi misrefi taki: Gado o krutu den sma di bun ini En ai nanga den sma di e du ogri. Bika A poti wan ten gi ala sani di psa, nanga gi ala sani di sma e du. Mi taigi misrefi taki: Gado gi libisma wan spesrutu presi, ma A e meki den si dati den na a srefi leki meti. Bika a sani di e miti libisma e miti meti tu. Na a wan sani e miti ala tu: leki fa a wan e dede, na so a trawan e dede tu, èn na a wan bro ala tu abi. So un e si dati libisma no hei moro meti. Fu tru, disi tranga fu ferstan. Na wan presi ala sani e go. Ala sani meki fu doti, èn ala sani e tron doti baka. Suma sabi efu a bro fu libisma e opo go na loktu èn efu a di fu meti e saka go na gron ini a doti?"

Het Boek: "Ik zei bij mijzelf: G'd zal op het juiste moment alles wat de mens doet, beoordelen, zowel het goede als het kwade. En toen besepte ik dat G'd de wereld haar zondige gang laat gaan om de mensheid op de proef te stellen en de mensen te laten zien dat zij in feite niets beter zijn dan de dieren. Want mensen en dieren ademen allebei dezelfde lucht in en sterven ook allebei. De mensheid heeft in feite dus niets vóór op de dierenwereld; wat zinloos eigenlijk!

Zij gaan allemaal naar dezelfde plaats; het stof waaruit zij kwamen en waarnaar zij ook weer moeten terugkeren. Want wie kan bewijzen dat de geest van de mensen opstijgt en de geest van de dieren neerdaalt in het stof?" Dat laatste bedoel ik dus: er is geen enkel bewijs in G'ds Woord dat de dieren niet naar de hemel zouden gaan. Voor alle duidelijkheid: alleen het sterfelijk lichaam houdt op te bestaan, maar de ziel zelf is zonder twijfel onsterfelijk!

In דַּנִּיאֵל Dani'el [Daniël] 12:2 lezen wij: "Velen van hen die slapen in het stof der aarde, zullen ontwaken, dezen tot eeuwig leven en genen tot versmading, tot eeuwig afgrijzen!" (NBG).

Surinaams: "Furu fu den wan di ben e rostu na ini dedekondre sa kon na libi baka. Sonwan o kon fu tan libi fu têgo, trawan o kon ma fu kisi syen èn fu têgo sma o si den fu noti!" Yeshua zei hetzelfde: "Verwondert u hierover niet, want de ure komt, dat allen, die in de graven zijn, naar Zijn stem zullen horen, en zij zullen uitgaan, wie het goede gedaan hebben, tot de opstanding ten leven, wie het kwade bedreven hebben, tot de opstanding ten oordeel!" (יְרַחֵן Yochanan [Johannes] 5:28-29, NBG). **Surinaams:** "Un no mus ferwondru fu a sani disi. Bika a ten e kon tak' ala den dedesma o yere En sten, dan den o opo kmoto fu den grebi. Den sma di ben du bun, o opo baka fu kisi a libi fu têgo. Ma den sma di ben du ogri, o opo baka fu kisi strafu!"

In מַתִּיתָיו Matit'yahu [Mattheüs] 25:46 zegt Yeshua: "En dezen zullen heengaan naar de eeuwige straf, maar de rechtvaardigen naar het eeuwige leven!" **Surinaams:** "Den sma disi o go pe den o kisi strafu fu têgo. Ma den sma di bun ini Gado ai, o kisi a libi fu têgo!" Hieruit kunnen wij dus concluderen, dat zowel de g'ddelozen als de rechtvaardigen een onsterfelijke ziel hebben en ongeacht of ze nu gered of verloren zijn, toch voor eeuwig zullen bestaan. Voor de dieren geldt hetzelfde, met dat verschil dat zij bij voorbaat gered worden omdat ze niet zondigen. Zij hoeven dus geen keuze te maken zoals wij.

G'd gaf de mensen het gezag over de dieren

Omdat de mens naar G'ds evenbeeld geschapen was gaf de Schepper hem het gezag over de dieren en zei: "Vermenigvuldig je, bevolk de aarde en onderwerp haar. Heers over de vissen, de vogels en alle andere dieren!" (בְּרֵאשִׁית B'reshit [Genesis] 1:28, Het Boek). **Surinaams:** "Un meki pikin, un meki furu pikin fu den furu grontapu. Un mus de basi fu grontapu. Un mus de basi abra den fisi fu den se, abra den fowru di e frei na loktu, nanga abra ala meti na grontapu di e kroipi na gron!" - "Uit aarde vormde Hij alle dieren op het land en alle vogels in de lucht. Hij bracht ze bij de mens om te zien hoe die ze zou noemen; elk dier zou de naam krijgen die de mens hem gaf. Toen gaf de mens namen aan alle tamme dieren, alle vogels en alle wilde dieren!" (בְּרֵאשִׁית B'reshit [Genesis] 2:19-20, Groot Nieuws Bijbel). **Surinaams:** "Ne Masra Gado teki kleidoti fu a gron dan A meki ala den meti fu grontapu nanga ala den fowru di e frei na loktu. Dan A tyari den gi a man fu si fa a ben o kari den. Èn soleki fa a man ben kari ala sani di e libi, na so den ben o nen. A man gi nen na ala den meti di yu kan kweki, na ala den fowru di e frei na loktu nanga ala den krasu meti!"

Zowel de mens alsook de dieren zijn uit de aarde geschapen, en G'd blies Zijn levensadem zowel in de mens alsook in de dieren, maar alleen van de mens heeft Hij gezegd, dat Hij hem naar Zijn beeld en naar Zijn gelijkenis heeft gemaakt en liet hem daarom over het werk van Zijn handen heersen.

David schrijft daarover: "Als ik 's nachts omhoog kijk naar de hemel en het werk van Uw handen zie, de maan en de sterren, die U hun plaats gegeven hebt, dan kan ik maar niet begrijpen dat U Zich bekommert om een klein en nietig mens. Dat U werkelijk aandacht voor hem hebt! En U hebt hem een plaats vlak onder Uzelf gegeven. U gaf hem een kroon van glorie en eer. U gaf hem zelfs macht over alles wat U hebt gemaakt; alles staat onder zijn gezag: alle schapen en runderen en andere dieren in het veld, de vogels in de lucht en de vissen en alles wat wemelt in de zee!" (תְּהִלִּים Tehilim [Psalmen] 8:5-9, Het Boek). **Surinaams:** "Te mi e luku heimel, di Yu meki nanga Yu anu, a mun nanga den stari, di Yu poti tapu den presi, mi e aksi misrefi taki: san na libisma, taki Yu e prakseri en, san na libisma, taki Yu e luku fu en? Ma toku di Yu meki en, Yu meki en taki pikinso moro a ben de leki wan gado. Yu meki en fu de leki kownu èn Yu gi en glori nanga grani. Yu e meki a tiri den sani di Yu meki, ala sani Yu poti ondro en makti: skapu, kaw, ala den meti, srefi den krasu meti, den fowru di e frei na loktu, den fisi fu a se, ala den sani di e swen ini a se!"

G'd gaf de mensen het gebod om dieren goed te behandelen

Dat de Eeuwige hem het gezag over de dieren heeft gegeven wil nog niet zeggen dat de mens met de dieren kan doen wat hij wil. Hij mag ze niet mishandelen, pijnigen en toetakelen, maar hij moet ze in hun waarde laten en respecteren als een levend wezen, dat ook door onze hemelse Vader geschapen is net als wij. Nutdieren mogen wij wel werk laten verrichten, maar wij mogen ze niet uitputten. Huisdieren moeten wij koesteren en goed verzorgen, maar wij mogen ze niet verwaarlozen. De dieren die wij onder onze hoede nemen moeten we van voldoende en goed voedsel voorzien en medische zorg laten verrichten als dat nodig is.

Het dierenwelzijn is in de Bijbel goed gewaarborgd, want de Eeuwige heeft gezegd: *“Als gij de ezel of het rund van uw broeder op de weg ziet neervallen, zult gij u aan de zorg daarvoor niet onttrekken; gij zult ze voorzeker met hem weer ophelpen!”* (דברים D'varim [Deuteronomium] 22:4, NBG). **Surinaams:** *“Efu yu si taki a buriki noso a kaw fu wan sma fu yu folku fadon na pasi, yu no sa libi en sondro fu yepi en. Yu sa yepi en fu opo a meti baka!”* Dit gebod om de helpende hand te bieden om het neergevallen dier weer overeind te krijgen is zelfs van toepassing als de ezel niet van een broeder is, maar van iemand met wie men juist in onmin leeft: *“Als u ziet dat de ezel van uw vijand onder een zware lading is bezweken, laat die man dan niet in zijn eentje zwoegen, maar help hem de vracht af te laden!”* (שמות Sh'mot [Exodus] 23:5, Het Boek). **Surinaams:** *“Te yu si taki a buriki fu yu feyanti no abi krakti fu tyari den lai moro fara, yu no sa luku dan yu libi en leki noti no psa. Yu sa yepi en fu saka den lai!”*

Dieren die zwaar werk verrichten hebben recht om aan te sterken door middel van voldoende voedsel en daarom zegt de Eeuwige: *“Gij zult een dorsende os niet muilbanden!”* (דברים D'varim [Deuteronomium] 25:4, NBG). **Surinaams:** *“Un no mus tai a mofo fu wan kaw san e masi a buba fu puru a graan!”* Sha'ul [Paulus] past deze tekst ook toe op de financiële en materiële verzorging van de broeders, die het werk voor de Eeuwige verrichten en noemt daarbij enkele voorbeelden uit het dagelijks leven: *“Maar de Wet van Moshe [Mozes] zegt hetzelfde. Daarin staat dat men een os die graan dorst, geen muilband mag omdoen; het dier moet zo nu en dan een hap stro kunnen nemen. Zou G'd dan alleen ossen op het oog hebben of ook ons? Natuurlijk is dat voor ons geschreven!”* (1 Korinthiërs 9:9, Het Boek). **Surinaams:** *“Bika a skrifi ini a wèt fu Moses taki: Yu no mus tai a mofo fu wan kaw san e masi a aleisi fu puru a buba. Yu denki tak' na fu a kaw Gado e broko En ede? Noso na fu wi ede Gado e taki a sani disi? Iya, na gi wi a ben skrifi!”*

Ter verdediging van Zijn genezingen op Shabat herinnert Yeshua de P'rushim [Farizeeën] eraan, dat het zelfs op Shabat vanzelfsprekend was om dieren die in een kuil of een put gevallen waren, eruit te halen: *“Veronderstel: iemand van u heeft een schaap en dat valt op Shabat in een kuil. Zal hij het dan niet vastpakken en uit de kuil trekken?”* (מתתיהו Matit'yahu [Mattheüs] 12:11, Groot Nieuws Bijbel). **Surinaams:** *“Efu yu ben abi wan enkri skapu nomo, dan a fadon ini wan olo tapu a sabadei, yu no bo grabu en hari puru?”* Een andere keer noemde hij een soortgelijk voorbeeld: *“Als uw zoon of uw os in een put valt, dan haalt u hem er toch meteen uit, ook al is het Shabat?”* (Lucas 14:5, NBG). **Surinaams:** *“Efu wan boi noso wan burkaw fu wan fu unu fadon go ini wan peti tapu a sabadei, a no wantewante un e go puru en?”*

Een ware gelovige, die rekening houdt met het welzijn van al wat leeft behandelt zijn dieren met liefde en zorgzaamheid: *“De rechtvaardige zorgt goed voor al zijn dieren, maar g'ddelozen zijn wreed en kennen geen medelijden!”* (משלי Mish'lei [Spreuken] 12:10, Het Boek). Groot Nieuws Bijbel: *“Een goed mens weet zelfs wat zijn vee nodig heeft, het medeleven van een slecht mens is alleen wreedheid!”* **Surinaams:** *“Wan sma di bun ini Gado ai e sorgu bun gi den meti fu en, ma ogri-ati sma no sabi san na sari-ati!”*

Helaas lijken de dierenvrienden tegenwoordig een kleine minderheid te zijn geworden ten opzichte van de dierenbeulen in o.a. sommige slachthuizen, die met ongekende wreedheid de slachtdieren schoppen en slaan en wetenschappers in laboratoria, die proefdieren aan dodelijke ziektes blootstellen en allerlei pijnlijke tests laten doorstaan. In de farmaceutische industrie moeten dieren lijden voor het welzijn van de mens en vooral de dieren in de bio-industrie zoals pluimvee, varkens en koeien, die op enkele uitzonderingen na veelal onder erbarmelijke en dieronvriendelijke omstandigheden opgehokt worden, lijden veel. Hun leven is voor hen een hel op aarde.

Dat heeft de Eeuwige zeker niet zo bedoeld en Hij zal dit ook beslist niet ongestraft laten! De dierenbeulen, die voor de lijdensweg van deze onschuldige dieren verantwoordelijk zijn, zullen op zekere dag voor G'ds rechterstoel moeten verschijnen om rekenschap af te leggen voor hun dierenmishandeling.

Na de zondvloed gaf de Eeuwige aan de mensen wel toestemming om dieren te doden en te eten zoals Hij ook de roofdieren toestemming gaf om prooidieren als voedsel te gebruiken: *“Alles wat leeft en beweegt zal jullie tot voedsel dienen; dit alles geef Ik je, zoals Ik je ook de planten heb gegeven!”* (בראשית B'reshit [Genesis] 9:3, NBV). **Surinaams:** *“Now un kan nyan ala meti di e libi èn di e beweigi neleki fa Mi ben gi unu a grun wiwiri fu nyan!”* Maar dat slachten moet dan wel op een snelle en vrijwel pijnloze wijze geschieden om onnodig dierenleed te voorkomen.

Toch niet alle diersoorten mogen als voedsel dienen, want ook toen al maakte de Eeuwige een onderscheid tussen reine en onreine dieren, dieren dus, die wel en dieren die niet gegeten mogen worden, waarbij onze huisdieren gelukkig tot de diersoorten werden gerekend, die niet als voedsel of offerdier mogen dienen.

G'd heeft oog voor dieren

De Eeuwige vindt het welzijn van elk dier belangrijk, zelfs van kleine vogeltjes. Yeshua zei: *“Wat kosten twee mussen? Zo goed als niets. Maar er valt er niet één dood neer als jullie Vader het niet wil!”* (מתתיהו Matit'yahu [Mattheüs] 10:29, NBV). **Surinaams:** *“Un sabi tak' yu kan bai tu gadoty gi wan sensi. Ma toku no wan fu den e dede sondro tak' Gado un Tata sabi fu en!”* Een mus was destijds het goedkoopste marktartikel, maar geen enkele mus valt volgens Yeshua ter aarde zonder dat onze hemelse Vader het toelaat. Als Hij zelfs voor de goedkoopste vogeltjes zorgt, hoeveel te meer zal Hij dan niet voor de kroon van Zijn schepping, de mens, zorgen?

Yeshua gebruikt de vogels ook in een ander voorbeeld om aan te tonen, dat G'd heel goed voor de dieren zorgt, want Hij geeft hen wat ze nodig hebben en daar mogen ook wij op vertrouwen: *“Kijk eens naar de vogels in de lucht: ze zaaien niet, ze maaien niet en slaan geen voorraden op in schuren. Uw hemelse Vader zorgt dat ze te eten krijgen. En bent u niet veel meer waard dan de vogels?”* (מתתיהו Matit'yahu [Mattheüs] 6:26, Groot Nieuws Bijbel).

Surinaams: *“Luku den fowru di e frei na loktu. Den no e prani, den no e koti, den no e kibri nyanyan ini maksin. Ma toku un Tata na heimel e gi den nyanyan. Un no warti moro leki den fowru dan?”*

Dat we in dit opzicht van de dieren kunnen leren wordt al in איוב Iyov [Job] 12:7-8 gezegd: *“Vraag de dieren maar, ze zullen het je zeggen, de vogels kunnen het je vertellen, de wilde beesten, ze leggen het je uit, de vissen kunnen het verklaren; allemaal weten ze dat de Eeuwige zo handelt!”* (Groot Nieuws Bijbel). **Surinaams:** *“Ma un aksi den meti, meki den leri unu abra Gado, un aksi den fowru di e frei na loktu, den o taigi unu. Un aksi a doti fu grontapu tu, a o leri unu, un aksi den fisi fu a se, den o ferteri unu!”* Dat roept natuurlijk weer enkele vragen op:

Hebben dieren gevoelens en emoties?

De vraag, of dieren gevoelens en emoties hebben zoals mensen kan ik uit eigen ervaring met onze poes ronduit met “Ja!” beantwoorden. Lola is een zeer gevoelige dame. Als ze al een tijdje voor de deur stond om naar binnen te komen en wij dat niet meteen hadden opgemerkt omdat we met andere dingen bezig waren, dan was ze beledigd en draaide haar kopje om als we de deur uiteindelijk open deden. Ze strafte ons dan door ons geen blik waardig te vinden en bleef demonstratief buiten. Maar dat duurde gelukkig nooit lang, want ze was wel vergevingsgezind. Ze kon soms ook heel verdrietig zijn, want een keer kwam ze op het plein haar moeder tegen, die haar verstoten had, en kwam echt met tranen in haar oogjes naar binnen om troost bij ons te zoeken. Lola kon soms ook erg bang zijn. Dat was vooral met de jaarwisseling het geval door het knallende vuurwerk. Daar schrok ze enorm van en bleef urenlang bibberend van angst onder de kapstok schuilen, maar daar zullen de meeste katten- en hondeneigenaars ook wel alles van weten. Vandaar dat er al ruim van tevoren in televisiespotjes wordt opgeroepen om rekening te houden met bange huisdieren.

Aan haar lichaamstaal, haar gezichtsuitdrukkingen en de geluiden die zij maakte kon ik ook duidelijk zien en horen wanneer Lola zich gelukkig voelde. Ik ben er daarom van overtuigd, dat huisdieren emoties zoals liefde, geluk, blijdschap, verdriet, teleurstelling, frustratie, boosheid, jaloezie, angst en zenuwachtigheid, op dezelfde manier kunnen ervaren als wij. Of dat ook voor andere dieren geldt weet ik natuurlijk niet, maar waarom zou dat bij hen anders zijn? Dieren hebben volgens mij grotere emotionele capaciteiten dan men misschien denkt. Vooral van honden en katten is het bekend, dat ze verschillende emoties voelen en die ook kunnen uiten. Zowel honden alsook katten zijn doorgaans hartstikke blij als hun baasje thuiskomt. Honden blaffen vrolijk en komen hun baasje kwispelend en likkend tegemoet. Katten miauwen, lopen rondom je voeten en komen op schoot zitten. Wanneer katten zich veilig, gelukkig en tevreden voelen gaan ze spinnen en tonen ze op verschillende manieren hun genegenheid aan hun kattenouders. Zo liet Lola ons duidelijk blijken dat ze aan ons gehecht is en van ons houdt. Ik vind het op dit moment moeilijk om deze dingen in de verleden tijd of in de tegenwoordige tijd te schrijven omdat ik niet weet of zij nog wel bij ons terugkomt of niet, maar ik hoop natuurlijk van wel. Huisdieren zijn meestal behoorlijk sociaal en hebben een sterke behoefte aan gezelschap en interactie. Zonder voldoende sociale interactie kunnen ze zich net als mensen eenzaam voelen en depressief worden.

Honden en katten hebben niet alleen emoties, maar zijn zelfs in staat om emoties bij mensen te herkennen, want ze hebben wel degelijk door of hun baasje of vrouwtje blij is of niet. Als hij of zij verdrietig is of pijn heeft proberen ze hem of haar te troosten waaruit blijkt, dat huisdieren net als mensen over een inlevingsvermogen ofwel empathie beschikken. Zo gaat een trouwe hond vaak dagen achtereen naast en een kat zelfs op het bed van het zieke baasje liggen en wijkt niet van de zijde van de patiënt. Dat is ware liefde!

Hebben dieren verstand?

De meeste mensen zijn vanouds van mening, dat dieren geen verstand hebben, maar slechts een instinct. Is die oude stelling eigenlijk nog wel houdbaar? De Bijbel spreekt in Psalm 32:9 en 73:22 alsook in 2 Petrus 2:12 van 'redeloze dieren'. Toch lijken sommige dieren weleens meer verstand te hebben dan bepaalde mensen. Hoe valt dit dan te rijmen met deze bijbelteksten? Wel, om te beginnen wil ik er nogmaals op wijzen dat het primaire verschil tussen mensen en dieren is dat de mens naar het evenbeeld en de gelijkenis van G'd is geschapen en de dieren niet. Volgens de psalmist David betekent het naar het evenbeeld en de gelijkenis van G'd geschapen zijn, dat mensen in zekere zin als G'd zijn, want hij schreef over de positie van de mens: *"U hebt hem bijna een god gemaakt, hem gekroond met glans en glorie!"* (תהלים Tehilim [Psalmen] 8:6, NBV). **Surinaams:** *"Yu meki en taki pikinso moro a ben de leki wan gado. Yu meki en fu de leki kownu èn Yu gi en glori nanga grani!"* Dat wil dus zeggen, dat de mens over geestelijke componenten en bepaalde vermogens beschikt, die de dieren niet bezitten.

Dat wil echter nog niet zeggen dat de dieren helemaal geen verstand zouden hebben, want verstand is immers het vermogen om iets te leren, gevaren uit de weg te gaan en problemen op te lossen waarmee men wordt geconfronteerd en dus iets wat bij dieren ook van toepassing is, maar bij mensen komen daar nog morele capaciteiten en redeneringsvermogen bij. Redeneren is voor sommige mensen al moeilijk genoeg, maar voor dieren zo goed als onmogelijk, en daarom waarschuwt de Bijbel deze mensen om niet zo redeloos te zijn als de dieren: *"Wees niet zo redeloos als paarden of ezels, die met bit en toom worden bedwongen, dan zal geen kwaad je treffen!"* (תהלים Tehilim [Psalmen] 32:9, NBV). **Surinaams:** *"Yu no mus de leki wan asi noso wan buriki di no abi ferstan, di e go soso pe den basi wani, te a isri nanga a titei de ini den mofo, dan ogri no sa miti yu!"* - *"Zolang ik verbitterd was, gekwetst van binnen, dom en dwaas, was ik bij U als een redeloos dier!"* (תהלים Tehilim [Psalmen] 73:21-22, NBV). **Surinaams:** *"Di mi ati ben bita, di mi ben e nyan mi niri, mi ben don, mi no ben abi ferstan srefsrefi, leki fa meti no abi ferstan!"* - *"Maar deze lieden zijn, net als redeloze dieren, van nature bestemd om gevangen en gedood te worden. Ze smalen op wat ze niet kennen, en in het kwaad dat ze stichten, zullen ze zelf omkomen!"* (2 Petrus 2:12). **Surinaams:** *"Ma den sma disi de leki meti sondro ferstan, di meki soso fu yu fanga èn kiri den. Den e taki takru fu sani di den no sabi. Dat' meki den srefi o dede ini a ogri san den e du!"* Ze zijn derhalve niet voor rede vatbaar.

Deze teksten tonen dus aan, dat sommige mensen zich gedragen als redeloze dieren, maar aan de andere kant beschikken dieren in sommige gevallen wel degelijk over een bepaald redeneringsvermogen als gevolg van het vermogen om van ervaring te leren. Ook dieren hebben hersenen, die ze onder bepaalde omstandigheden soms zelfs beter weten te gebruiken dan sommige mensen. Bepaalde diersoorten hebben nauwkeurig een verstand met denkvermogen en vertonen een zekere mate van leergedrag. In het vorige hoofdstuk hebben we al gezien dat dieren net als wij ook emoties en gevoelens hebben, zoals blijdschap en verdriet. Ze hebben ook een eigen persoonlijkheid met een eigen karakter. De ene is heel lief en sociaal en kan zelfs empathie tonen en rouwen, de ander is meer op zichzelf, heel afstandelijk en onverschillig. De ene kat geeft graag een kopje en wil op schoot om geknuffeld te worden en bij de andere kan je beter uit de buurt blijven omdat je anders een klauw in je gezicht krijgt. De ene hond wil graag geaaid worden en de andere begint al te grommen en laat zijn tanden zien als je te dichtbij komt en dus is elk dier weer anders, net als wij.

Dieren beschikken niet alleen over gevoelens en emoties, maar ook over zelfbewustzijn en geheugen. Van sommige dieren is het al lang bekend dat ze een bijzonder goed episodisch geheugen hebben. Dat wil zeggen dat zij gezichten en specifieke gebeurtenissen nog precies kunnen onthouden die wij mensen misschien al lang vergeten zouden zijn. Zo duiken katten in hun episodisch geheugen om zich te kunnen herinneren hoe lekker hun favoriete eten is. Lola heeft een voorkeur voor een bepaald merk kattenvoer en weet dus precies welk merk lekker is en welk merk niet. Ik heb voor de gein eens een keertje de proef op de som genomen en twee dozen van verschillende merken naast elkaar op de grond neergezet. Ze keek even en liep dan linea recta naar de doos waarvan ik wist dat deze haar voorkeur heeft, en ging de doos met haar oortje claimen. Ze herkende haar favoriete voedsel dus al aan de doos zonder het gezien of geroken te hebben. Dieren zijn dus vaak intelligenter dan wij tot nu toe gedacht hadden. Dat brengt ons naar de volgende vraag:

Kunnen dieren zondigen?

Nee, dieren kunnen soms wel heel opmerkelijke dingen doen waar we echt versteld van staan, maar zondigen kunnen ze niet! Weet u wat de bijbelse definitie van zondigen is? Zondigen is, dat men de wil van G'd niet doet en tegen Zijn Wet, de Tora ingaat. Dat komt in de vertaling van Het Boek bijzonder duidelijk naar voren: *"Wie zondigt, overtreedt de Wet van G'd, want elke zonde is een overtreding van die Wet!"* (אֵת יוֹחָנָן Yochanan alef [1 Johannes] 3:4). Ook de Nieuwe Bijbelvertaling formuleert dit op een niet mis te verstane wijze: *"Ieder die zondigt overtreedt G'ds Wet, want zondigen is G'ds Wet overtreden!"* Het overtreden van de Tora is de Bijbelse definitie voor het woord 'zonde'. Dat blijkt ook uit andere vertalingen zoals de Willibrordus-Vertaling: *"Wie zonde doet, overtreedt G'ds Wet, want de zonde is G'ds Wet overtreden!"* en de Leidse Vertaling: *"Ieder die zonde bedrijft overtreedt ook de Wet, want de zonde is de wetsovertreding!"* **Surinaams:** *"A sma di e sondu, no e hori ensrefi na san a Wèt fu Gado e taki, bika sondu na te yu no e hori yusrefi na san a Wèt fu Gado e taki!"*

Zondigen betekent dus, dat iemand iets doet wat niet in harmonie is met G'ds geboden en inzettingen en daarmee dus G'ds Wet overtreedt. Of als men bewust weigert om iets te doen wat G'd in Zijn Wet heeft opgedragen. Ook dat is zondigen. Dieren zijn enerzijds niet wetteloos, want ze leven wel volgens bepaalde natuurwetten, maar G'ds Wet kunnen ze niet weten en dus ook niet naleven, want zij weten niet welke geboden en verboden er allemaal in G'ds Wet staan en kunnen derhalve ook niet zondigen. De mensen kunnen dit wel! Alle geboden en inzettingen staan keurig in de Bijbel opgesomd en het is de persoonlijke keuze van de Bijbellezers of ze zich daaraan willen houden of niet. Overtreden zij G'ds Wet of denken ze dat die Wet voor hen niet van toepassing is, dan heeft dat uiteraard consequenties. Voor dieren is dit derhalve een stuk makkelijker om in de hemel te komen, want zij hoeven deze keuze niet te maken. Toch kunnen ook dieren de hemel mislopen door slecht gedrag, ook al is dit geen zondigen in bijbelse zin, want ook zij zullen naar hun daden beoordeeld worden.

De dieren zijn helaas wel de dupe geworden van de zonde die de mensen gepleegd hebben. Met de zondeval kwamen dood en vervloeking de wereld in, want tegen de mens werd gezegd dat zijn lichaam zal vergaan tot het stof van de aarde, want daaruit hij is gemaakt en tot stof zal hij terugkeren. En over de rest van de Schepping zei de Eeuwige tegen de mens, dat de aardbodem voortaan om zijnentwil vervloekt zal zijn. Dit betekende echter niet alleen voor de

mensen het einde van het goede leven in het Paradijs, maar ook voor de onschuldige dieren, want ook zij werden wel door de zonde van de mens uit גן־עֵדֶן Gan Eden [de hof van Eden] verdreven en zijn jagers en prooien geworden. U zult nu waarschijnlijk zeggen dat dit toch niet alleen de schuld van de mens was, maar dat de slang even schuldig was? De slang is toch een dier? Dan zijn de dieren toch niet onschuldig? Jawel, de dieren zijn onschuldig, want zij hebben niet gezondigd! Chava [Eva] werd toch niet door alle slangen verleid, maar alleen door die ene! Bovendien was het geen gewone slang, maar de satan zelf, die in de gedaante van een slang tot de vrouw zijn verleidende woorden sprak. De zondeval werd dus wel degelijk veroorzaakt door de ongehoorzaamheid van een mens en niet door een dier. U kunt het hele verhaal van de zondeval met alle gevolgen teruglezen in בְּרֵאשִׁית B'reshit [Genesis] 3:1-24.

De zondvloed, die de Eeuwige vanwege de voortdurende slechtheid van de mensen stuurde om hen van de aardbodem te verdelgen, had helaas ook een grote impact op de dieren. Zij werden wederom het slachtoffer door de zonden van de mens, maar door de rechtvaardigheid van Noach maakten dieren ook wel deel uit van G'ds reddingsplan. Van elke diersoort zijn een mannetje en een vrouwtje de ark ingegaan, en van de reine dieren zelfs zeven paar.

Geldt G'ds verbond met Noach ook voor de dieren?

De meesten van u zullen uiteraard wel weten dat de Eeuwige na de zondvloed een verbond met Noach heeft gesloten, maar wist u ook dat daarin niet alleen de mensen, maar ook de dieren als verbondspartners worden genoemd? Heeft u daar ooit bij stil gestaan? En toch is dat inderdaad het geval. De Eeuwige legt hier opvallend veel nadruk op de dieren: *“Ik sluit nu met jullie Mijn verbond dat geldt voor al jullie nakomelingen en voor alle dieren die met jullie van boord zijn gegaan, alle dieren van de aarde. Ik beloof jullie dat Ik het leven op aarde niet nog eens zal vernietigen door een grote watervloed. Nooit meer zal een vloed de aarde verwoesten. En G'd vervolgde: Het verbond dat Ik sluit met jullie en alle andere levende wezens blijft voor altijd van kracht. Als teken van dit verbond tussen Mij en de aarde, plaats Ik Mijn boog in de wolken. Steeds als Ik boven de aarde de wolken samendrijf en de regenboog in de wolken zichtbaar wordt, zal Ik denken aan het verbond met jullie en met alle andere levende wezens. Nooit zal er meer een watervloed komen die alles wat leeft, weg zal vagen. Als Ik de boog in de wolken zie, zal Ik denken aan het verbond dat voor altijd zal bestaan tussen Mij en alle levende wezens op de aarde. Deze boog, zei G'd tegen Noach, is het teken van het verbond dat Ik heb gesloten met alles wat op aarde leeft!”* (בְּרֵאשִׁית B'reshit [Genesis] 9:9-17). **Surinaams:** *“Arki, Mi o meki wan ferbontu nanga yu, nanga ala den bakapikin fu yu, èn nanga ala den meti di ben de nanga yu ini a boto. Den fowru, den meti di yu man kweki nanga den krasu meti. Mi e meki wan ferbontu nanga yu taki noiti moro Mi sa meki wan bigi frudu kiri ala sani di e libi, èn taki noiti moro wan bigi frudu sa kon fu kiri ala sani na grontapu. Gado taigi en moro fara taki: Nanga disi Mi o stampu a ferbontu san Mi meki nanga yu, nanga ala libisani èn nanga ala den bakapikin fu yu. Mi o poti mi bo na ini den wolku. So Mi o stampu a ferbontu di Mi meki nanga grontapu. Ala leisi te Mi meki den wolku kon na wan abra grontapu èn a bo de fu si na ini den wolku, Mi sa memre a ferbontu di Mi ben meki nanga yu èn nanga ala libisani. Dan a watra no sa tron wan bigi frudu baka fu kiri ala sani di e libi. Te a bo de na ini den wolku, Mi sa si en, dan Mi sa memre a têgo ferbontu fu Gado nanga ala libi sani na grontapu. Dan Gado taigi Noa taki: Na so Mi e stampu a ferbontu di Mi meki nanga yu èn nanga ala libi sani na grontapu. Tot vijf keer toe zei de Eeuwige dat Zijn verbond niet alleen voor de mensen geldt, maar voor alles wat op aarde leeft, dus ook voor de dieren.*

Kunnen ook de dieren G'd loven en prijzen?

In het bekende lied ‘Halleluja, looft G'd in Zijn heiligdom’ (Opwekking 78) luidt het refrein: *“Alles wat adem heeft, love de Here!”*, gebaseerd op תְּהִלִּים Tehilim [Psalmen] 150:6. **Surinaams:** *“Meki ala sani di e bro, gi Masra grani. Haleluya!”* De oproep om de Eeuwige te loven is dus niet alleen aan de mensen gericht, maar aan alles wat adem heeft, dus ook aan de dieren, en onder andere in יִשְׁעֵי־יְהוָה Yeshayahu [Jesaja] 43:20 zien we, dat de dieren daar gevolg aan geven: *“Wilde dieren bewijzen Mij eer, jakhalzen, struisvogels, want Ik zorg voor water in de woestijn, voor rivieren in de steppe!”* (Groot Nieuws Bijbel). **Surinaams:** *“Bus'meti e gi mi grani, bus'dagu*

nanga bigi bus'fowru, bika Mi e sorgu tak' a dreisabana abi watra, tak' liba e lon ini a kontren pe sani no e gro!" In de verzen 7 en 10 van Psalm 148 worden de diverse diersoorten opgeroepen om hun Schepper te loven en prijzen: *"Prijs Hem, alle grote dieren in de zee en alle diepe zeebodems! - Prijs Hem, wilde dieren en het vee, kruipende dieren en vogels!"* (Het Boek). **Surinaams:** *"Unu di de na grontapu, un prijse Masra, un bigi sneki ini den se nanga ala bigi watra, - busimeti nanga ala meti fu a wei, ala sani di e kroipi na gron nanga sani di e frei na loktu!"*

In de Psalmen 148 en 150 doet alles wat leeft mee in de lofzang voor de Schepper en in een visioen ziet en hoort Yochanan [Johannes] dit voor zich gebeuren en kan daarvan getuigen: *"Elk schepsel in de hemel, op aarde, onder de aarde en in de zee, alles en iedereen hoorde ik zeggen: Aan Hem die op de troon zit en aan het Lam komen de dank, de eer, de lof en de macht toe, tot in eeuwigheid!"* (חִזְיוֹן Chizayon [Openbaring] 5:13, NBV). **Surinaams:** *"Dan mi yere ala libi sani di de ini heimel, na tapu grontapu, ondro gron, nanga ini a se taki: A Wan di sidon na tapu a kownusturu, nanga a Lam, na Den nen mus opo. Na Den mus kisi bigi nen, glori nanga krakti fu tēgo èn ala ten!"* Als je dit zo leest krijg je de indruk, dat de apostel letterlijk iedereen, dus ook de vogels, de vissen en landdieren deze woorden hoorde zeggen, die hij hier letterlijk kon citeren. Wel, persoonlijk denk ik niet dat de dieren de Eeuwige in menselijke taal zullen loven en prijzen, maar op hun eigen wijze, maar dat ze dit überhaupt zullen doen laat duidelijk zien, dat ze daar een bepaalde intelligentie voor moeten bezitten, waaruit wederom blijkt, dat ze zeker niet zo dom en verstandloos zijn als doorgaans wordt verondersteld.

G'ds verlossing voor mensen en dieren

Zoals ik reeds eerder heb gezegd, werd de zondeval waardoor er een vloek over de aarde kwam niet door de dieren veroorzaakt, maar door de ongehoorzaamheid van de mensen. Toch dragen ook de dieren mede de gevolgen van de verstoorde relatie tussen G'd en de mens en ook zij hunkeren volgens Sha'ul [Paulus] ernaar om daarvan verlost te worden. De enige die dat kan en ook zal doen is Yeshua haMashiach [Jezus Christus]. Hij zal niet alleen G'ds kinderen, maar ook de dieren redden bij Zijn wederkomst en alles nieuw maken. Daar ziet de hele schepping met reikhalzend verlangen naar uit.

Sha'ul [Paulus] schrijft: *"Ik weet zeker dat wat voor lijden wij hier ook doormaken, het in het niet valt bij de schitterende heerlijkheid die G'd ons straks zal laten zien. De schepping ziet verlangend uit naar het moment waarop zal blijken wie de kinderen van G'd zijn. De hele schepping is namelijk onderworpen aan dood en verval, hoewel niet uit eigen vrije wil. G'd heeft dat gedaan als gevolg van de zonde. Maar er is hoop! Ook de schepping zal bevrijd worden uit de macht van dood en verval en dezelfde heerlijke vrijheid krijgen als de kinderen van G'd. Wij weten dat de hele schepping in afwachting van dat grote moment nog altijd zucht en kreunt als een vrouw die moet baren. Dat geldt ook voor ons. Wij hebben als voorproef van het nieuwe leven de Heilige Geest ontvangen, maar toch zuchten en verlangen ook wij naar de dag dat ons lichaam zal worden verlost van ziektes en dood. Deze verwachting is onze redding. Maar het is nog niet zover, anders zou het geen verwachting meer zijn. Iets dat er al is, hoef je immers niet meer te verwachten. Maar zolang het er nog niet is, blijven wij het geduldig verwachten!"* (Romeinen 8:18-25, Het Boek). **Surinaams:** *"A de krin gi mi tak' a glori san wi o kisi bakaten, bigi moro a pina san wi e nyan nownow. Bika ala den sani san Gado meki, e wakti nanga wan bigi angru fu Gado tyari kon na krin suma na den pikin fu En. Bika ala sani san Gado meki kon lasi en warti, no fu di den srefi ben wani, ma fu di Gado meki dati psa. Ma howpu de. Nownow den sani san Gado meki e pori gwe. Ma den o kon fri fu a katibo disi, èn den o abi prati na ini a glori san den pikin fu Gado o kisi. Bika wi sabi tak' te leki now, ala den sani san Gado meki e soktu leki wan uma di mus kisi wan pikin. Ma a no den wawan, wi srefi e soktu tu. Wi ben kisi a Yeye leki a fosi sani fu Gado. Ma now wi e wakti fu Gado teki wi leki trutru pikin fu En, dati na te A meki wi skin kon fri. Fu di wi ben abi a howpu disi meki Gado ferlusu wi. Ma efu yu e howpu fu kisi wan sani di yu abi kba, dan dati a no howpu. Suma e howpu fu kisi wan sani san a abi kba? Ma efu wi e howpu fu kisi wan sani san un no abi ete, dan wi e wakti nanga pasensi te leki wi kisi en!"* Als Sha'ul [Paulus] het hier over de hele schepping heeft, dan bedoelt hij daar ook de dieren mee, want ook de dieren maken deel uit van de schepping die verlost zal worden.

Ook Yochanan haMat'bil [Johannes de dooper] verkondigde aan de mensen, dat al wat leeft G'ds heil zal zien: *"En hij kwam in de gehele Jordaanstreek en predikte de doop der bekering*

tot vergeving van zonden, gelijk geschreven staat in het boek der woorden van de profeet Jesaja: *De stem van een, die roept in de woestijn: Bereidt de weg van de Eeuwige, maakt recht Zijn paden. Alle kloof zal gevuld worden en alle berg en heuvel zal geslecht worden, en de krommingen zullen recht en de oneffen wegen vlak worden, en alle vlees zal het heil G'ds zien!*" (Lucas 3:4-6, NBG). Alle vlees wil dus zeggen mensen en dieren, niet alleen de mensen. Hij citeerde de profetie uit ישעיהו Yeshayahu [Jesaja] 40:3-5. Vers 5 in de Nieuwe Bijbelvertaling: *"De luister van de Eeuwige zal zich openbaren voor het oog van al wat leeft!"* Het Boek: *"Alle schepselen zullen de glorie van de Eeuwige zien!"* Dus ook de dieren zullen samen met de mensen de komst van de Verlosser meemaken en van de vergankelijkheid verlost worden. In תהלים Tehilim [Psalmen] 36:7 staat het overduidelijk: *"Mens en dier verlost Gij, Eeuwige!"* (NBG). NBV: *"U, Eeuwige, bent de Redder van mens en dier!"* **Surinaams:** *"O Masra, Yu hori libisuma nanga meti na libi!"*

Ook dieren maken deel uit van de Olam haba

Als mens en dier van hun vergankelijkheid verlost worden en eeuwig leven ontvangen, dan zal niets en niemand meer gedood worden. Onder de mensen en dieren zullen er geen vleeseters meer zijn. Dieren die elkaar voorheen aanvielen en zelfs opvrat, roof- en prooidieren, zullen in de עולם הבא Olam haba [toekomstige wereld] vredig naast elkaar leven: *"De wolf en het lam zullen samen eten; de leeuw zal stro eten als een os; giftige slangen zullen niemand meer verslinden, maar stof eten. In die dagen zal niemand meer worden gewond of vernietigd, want op Mijn heilige berg zal geen kwaad meer geschieden, zegt de Eeuwige!"* (ישעיהו Yeshayahu [Jesaja] 65:25, Het Boek). **Surinaams:** *"Wan krasi meti sa nyan makandra nanga wan pikin skapu, wan lew sa nyan grasi leki wan kaw, èn wan sneki sa abi santi leki en nyanyan. No wan fu den no o du ogri noso tyari pori tapu a heri santa bergi fu Mi, na so Masra taki!"*

De Bijbel spreekt over het Duizendjarige Vrederijk en ook over een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waar de mensen en de dieren volledig veilig in vrede en harmonie met elkaar samenleven en elkaar niet meer hoeven te vrezen. Roofdieren, die voorheen levensgevaarlijk waren, zullen in de עולם הבא Olam haba even mak zijn als huisdieren. Men kan een peuter dan zelfs met een adder laten spelen zonder bang te zijn dat het kind gebeten wordt: *"Dan zal de wolf bij het schaap verkeren en de panter zich nederleggen bij het bokje; het kalf, de jonge leeuw en het mestvee zullen tezamen zijn, en een kleine jongen zal ze hoeden; de koe en de berin zullen samen weiden, haar jongen zullen zich tezamen nederleggen, en de leeuw zal stro eten als het rund; dan zal een zuigeling bij het hol van een adder spelen en naar het nest van een giftige slang zal een gespeend kind zijn hand uitstrekken!"* (ישעיהו Yeshayahu [Jesaja] 11:6-8, NBG). **Surinaams:** *"Dan wan krasi meti o de na wan presi nanga wan yongu skapu, wan tigrì o go didon sei wan pikin bokoboko, wan yongu kaw o nyan grasi makandra nanga wan lew, èn wan pikin boi o luku den. Kaw nanga beer o nyan grasi makandra, den pikin fu den o didon sei nanga sei. A lew sa nyan drei grasi leki wan kaw. Wan nyunyun pikin sa prei na a olo fu wan labariasneki, èn wan yongu pikin sa sutu en anu go ini a nesi fu wan takrusneki!"* Het zal voor mens en dier letterlijk een hemel op aarde zijn.

In de עולם הבא Olam haba [toekomstige wereld] zal de situatie weer hersteld zijn zoals ze was voor de zondeval, en het Paradijs, dat zich volgens 2 Korinthiërs 12:2-4 nu in de derde hemel bevindt, zal dan weer op de aarde teruggekeerd zijn. En als wij daar onze geliefden weer mogen terugzien, die in geloof gestorven zijn in verwachting van de opstanding, waarom zou dat dan niet ook voor onze overleden huisdieren gelden, die volledig onschuldig zijn? Dat er dieren zullen zijn in de toekomstige wereld is onbetwistbaar, want dat hebben we zojuist gelezen, maar het lijkt mij niet logisch dat het dieren zullen zijn die speciaal voor deze nieuwe wereld geschapen zullen worden. Het lijkt mij meer voor de hand liggend dat dit dieren zullen zijn, die al hier op deze aarde geleefd hebben, en daar horen onze geliefde huisdieren ook bij!

Conclusie

De dieren hebben een ziel, zij hebben gevoelens en emoties net als wij, en zij zullen in de toekomstige wereld vredig naast ons en met ons leven. Vanwege onze zonden werden ook zij

destijds uit het Paradijs verbannen en moeten sindsdien sterven, net als wij. Maar zij worden na hun dood niet op grond van de Tora geoordeeld, maar slechts op grond van hun gedrag. Zij zijn dus in principe al gered en daarom hoeven wij ons weinig zorgen te maken over hun zielenheil. Dit is een geweldige troost voor alle gelovigen die een geliefd huisdier hebben verloren.

Voor ons mensen ligt het daarentegen wel anders. Of wij G'ds Koninkrijk binnen mogen gaan hangt volledig af van de keuzes die wij in ons aardse leven maken. Kiezen wij voor een leven met Yeshua? Kiezen wij voor een leven in gehoorzaamheid aan G'ds geboden en inzettingen? Kiezen wij voor het smalle pad of voor de brede weg? De vraag is dus niet of dieren naar de hemel gaan, maar of wij naar het Koninkrijk der hemelen gaan en de vraag is derhalve ook niet of wij onze geliefde huisdieren daar zullen terugzien, maar of zij ons daar zullen zien...

Werner Stauder